

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 266/2025-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom, Medená 18, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 11Sa/1/2023 (predtým Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 28Sa/1/2020) v časti rozhodovania o výške trov konania takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 11Sa/1/2023 (predtým Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 28Sa/1/2020) v časti rozhodovania o výške trov konania **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 11Sa/1/2023 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré mu je Správny súd v Banskej Bystrici **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 266/2025-14 z 23. apríla 2025 ústavný súd prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť doručенú mu 25. marca 2025, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu v napadnutom konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal správne mu konat' v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal mu finančné zadost'učinenie 4 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, vlastnej rozhodovacej činnosti (IV. ÚS 59/2024) a pripojeného spisu správneho súdu vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal proti žalovanému Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru v Žiline preskúmania rozhodnutia žalovaného. Vec bola vedená na krajskom súde pod sp. zn. 28Sa/1/2020. Krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom z 27. novembra 2020, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného (v tejto časti nadobudol právoplatnosť 20. januára 2021) a sťažovateľovi náhradu trov konania nepriznal. Na základe kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti výroku o trovách konania Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 4Asan/13/2021 z 31. mája 2023 zrušil II. výrok rozsudku krajského súdu o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V súvislosti s prechodom pôsobnosti vo veciach správneho súdnictva bola vec sťažovateľa prevedená na správny súd a vedená pod sp. zn. ZA-28Sa/1/2020 a po vrátení z najvyššieho súdu pod sp. zn. 11Sa/1/2023. Vec bola správne mu súdu predložená 21. júna 2023 a ten následne uznesením z 30. novembra 2023 sťažovateľovi priznal náhradu trov konania. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. februára 2024. Po výzve sťažovateľovi na vyčíslenie trov konania (napriek tomu, že vyčíslenie trov zaslal správne mu súdu už 19. júla 2023) a svedkyňi na vyčíslenie svedočného (ktoré si uplatnila na pojednávaní 27. novembra 2020, no nešpecifikovala ho) rozhodol správny súd 29. novembra 2024 o svedočnom (uznesenia nadobudlo právoplatnosť 10. januára 2025) a následne 28. apríla 2025 o výške náhrady trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti rezonuje námietka o nerozhodnutí o výške trov konania od právoplatnosti uznesenia, ktorým bol sťažovateľovi priznaný nárok na náhradu trov konania (28. február 2024). Sťažovateľ zároveň namieta nečinnosť a neefektívny postup správneho súdu, ktorý podľa jeho názoru spôsobil prieťahy už samotným nesprávnym rozhodnutím o nepriznaní nároku na náhradu trov konania, ako aj následným postupom po vrátení veci najvyšším súdom. Postup správneho súdu má za následok, že ani štyri a pol roka po právoplatnom skončení veci (20. januára 2021) nemá nahradené trovy konania.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

4. Predseda správneho súdu odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá po opise priebehu napadnutého konania pripomenula, že správny súd po rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania vykonával v primeraných lehotách úkony smerujúce k zabezpečeniu preúčtovania zložených preddavkov z krajského súdu, k zisteniu výšky svedočného, o ktorom následne rozhodol, a výšky trov sťažovateľa, ktorý na výzvu súdu po právoplatnosti uznesenia o priznaní nároku na náhradu

trov nereagoval a vyčíslenie trov doručené súdu ešte pred týmto rozhodnutím nebolo vykonané v súlade s vyhláškou. Zdôrazňuje zaťaženosť vyššej súdnej úradníčky spôsobenej veľkým počtom pridelených vecí z Krajských súdov v Žiline, Banskej Bystrici a Trenčíne, ako aj skutočnosťou, že vybavuje agendu piatich sudcov. Dĺžka konania podľa jej názoru nepredstavuje nečinnosť v ústavne relevantnej intenzite. Vyššia súdna úradníčka neprekročila štvormesačnú lehotu stanovenú na vykonanie úkonu v spise v zmysle čl. 18 ods. 13 písm. o) Služobného poriadku Správneho súdu v Banskej Bystrici.

5. Ústavný súd nevyhodnotil ako nevyhnutné vyžiadať si vyjadrenie sťažovateľa ku skutočnostiam uvádzaným vo vyjadrení správneho súdu, keďže obsahovalo najmä popis jednotlivých úkonov správneho súdu známych sťažovateľovi zo spisu, ako aj všeobecne známu preťaženosť súdu, resp. jeho zamestnancov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

8. V okolnostiach prejednávanej veci bola právna istota sťažovateľa týkajúca sa práva, ktoré si uplatnil na súde, ako aj jeho nároku na náhradu trov konania čiastočne dosiahnutá už pred podaním ústavnej sťažnosti 23. mája 2025 (výrok o zrušení rozhodnutia žalovaného nadobudol právoplatnosť 19., resp. 20. januára 2021, a výrok o nároku sťažovateľa na náhradu trov konania 28. februára 2024) a napadnuté konanie prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o výške trov konania (porov. III. ÚS 592/2024).

9. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany v spore a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k obsahu totožnému právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o trovách konania, v tomto prípade o výške trov konania, tvorí bežnú a pravidelne sa opakujúcu súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, spadá pod menej náročnejšiu agendu a ide v zásade o jednoduchú aplikáciu práva. Z predloženého vyjadrenia správneho súdu ani obsahu zapožičaného spisu ústavný súd nezaznamenal také správanie sťažovateľa, ktoré by malo mať za následok predĺžovanie napadnutej časti konania.

11. Aj po právoplatnom skončení konania v merite veci pretrváva povinnosť súdu konať o nadväzujúcich procesných otázkach, ako je napr. aj rozhodnutie o trovách konania, aj v tomto štádiu konania môžu vzniknúť zbytočné priet'ahy (porov. I. ÚS 580/2023). Ústavný súd pripomína aj judikatúru ESLP, v zmysle ktorej čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote (k tomu napr. Čičmanec proti Slovenskej republike – rozsudok ESLP z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, rozsudok ESLP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

12. Preto ústavný súd v prejednávanej veci posudzoval, či postup správneho súdu (vo fáze rozhodovania o trovách konania, resp. o ich výške, pozn.) bol súladný s právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

13. O výške náhrady trov konania súd prvej inštancie rozhodne v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník [§ 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v znení účinnom od 1. júla 2023 v spojení s § 25 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“)].

14. Správny súd rozhodoval v napadnutom konaní o náhrade trov konania už po prijatí novelizácie § 262 ods. 2 CSP (zákonom č. 201/2023 Z. z. z 18. mája 2023 účinným od 1. júla 2023), ktorá zaviedla povinnosť súdu prvej inštancie rozhodnúť o výške náhrady trov konania v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Táto povinnosť na základe § 25 SSP opadala aj na postup správneho súdu v napadnutom konaní, pričom je zrejmé, že túto zákonnú lehotu nerešpektoval. V čase prerokovania ústavnej sťažnosti už bolo síce o výške trov konania rozhodnuté uznesením č. k. 11Sa/1/2023-58 z 28. apríla 2025, nie však v zákonnej lehote 60 dní, ale jeden rok a dva mesiace po právoplatnosti uznesenia o nároku na náhradu trov konania. Hoci je lehota na rozhodnutie o výške trov konania zakotvená v zákone inštruktívna, v žiadnom prípade si ju súd nemôže sám predĺžiť svojím služobným poriadkom. Navyše, ústavný súd už aj pred prijatím spomínanej novelizácie § 262 ods. 2 CSP prízvukoval povinnosť všeobecného súdu pristupovať k rozhodnutiu o náhrade trov konania rešpektovaním princípu hospodárnosti konania vyjadreného v čl. 17 CSP (porov. IV. ÚS 515/2024).

15. Po oboznámení sa so spisom správneho súdu ústavný súd nemôže konštatovať jeho nečinnosť po vrátení spisu z najvyššieho správneho súdu, resp. po právoplatnosti jeho rozhodnutia pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania ani o ich výške, v rámci ktorého sa musel vysporiadať preúčtovaním uhradených preddavkov na svoj účet a rozhodnúť o svedočnom. Postup správneho súdu však nebol ideálny, pokiaľ ide o požiadavku jeho efektivity, o čom svedčí napr. potreba opätovného doručovania uznesenia z 30. novembra 2023 správnym subjektom, výzva na vyčíslenie svedočného tri mesiace po výzve sťažovateľa na vyčíslenie trov konania.

16. V kontexte uvedeného ústavný súd v zmysle svojej konštantnej judikatúry opakovane zdôrazňuje, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (I. ÚS 217/2025, I. ÚS 269/2021, I. ÚS 24/2022).

17. V záujem zachovania kontinuity jeho rozhodovacej praxe ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že o obdobných ústavných sťažnostiach podaných proti postupu všeobecného súdu v časti rozhodovania o výške trov konania trvajúcim viac než jeden rok už rozhodoval napr. vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 706/2022, III. ÚS 592/2024, IV. ÚS 515/2024.

18. Ústavný súd v súvislosti so správnym súdom uvádzaným organizačno-personálnym aspektom uznáva, že dĺžka konania bola ovplyvnená implementáciou tzv. súdnej mapy a s tým súvisiacou reorganizáciou súdnej sústavy spojenou s prechodom právomocí na správne súdy a s tým spojeným vysokým počtom nevybavených konaní, ktoré na správny súd prešli v dôsledku reorganizácie súdnictva.

19. Prietahy v konaní však nemožno ospravedlniť všeobecne známou a stále pretrvávajúcou preťaženosťou sudcov, resp. vyšších súdnych úradníkov; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (porov. I. ÚS 218/2025, I. ÚS 146/2025, I. ÚS 693/2024). V neposlednom rade pripomína, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ústavný súd neposudzuje subjektívnu zodpovednosť za prietahy v danom spore, ale postup súdu, a teda nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou), alebo postupom konkrétneho sudcu, či vyššieho súdneho úradníka (I. ÚS 693/2023).

20. Ústavný súd preto uzatvára, že neefektívnym postupom správneho súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

21. Ústavný súd na základe zistenia z predloženého spisu, že uznesenie, ktorým správny súd rozhodol o výške trov konania ešte v čase prerokovania ústavnej sťažnosti, nenadobudlo právoplatnosť, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde správneho súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

22. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie 4 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval

za vhodné v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 135 zákona o ústavnom súde priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, ako aj na výšku priznávaného finančného zadosťučinenia v obdobných veciach (pozri bod 18 tohto nálezu). Súčasne zohľadnil, že v čase vydania nálezu už bolo správnym súdom o výške trov konania rozhodnuté. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľovi vo výške 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

23. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

24. Rozhodnutie sťažovateľa ako advokáta dať sa zastúpiť iným svojím kolegom (takéto právo mu nemožno uprieť) v konaní pred ústavným súdom, v ktorom namieta porušenie v bode 1 uvedených práv, nemožno považovať za hospodárne a účelné z pohľadu nákladov konania. Od sťažovateľa ako právne kvalifikovanej osoby (advokát) je dôvodné očakávať schopnosť spísať ústavnú sťažnosť, ak v konaní pred všeobecným súdom, v ktorom vystupuje ako účastník konania, došlo k zbytočným prierahom. V okolnostiach prejednávanej veci tak nemožno považovať za odôvodnené, aby sťažovateľovi bola priznaná náhrada trov konania (bod 4 výroku tohto nálezu) (porov. m. m. I. ÚS 680/2023, III. ÚS 340/2024, III. ÚS 240/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu